

Afgiftekantoor Ranst 1

Contactblad verschijnt 4 maal per jaar

België – Belgique
P.B.
2520 Ranst
8/4708



HEEMKUNDIGE KRING
DE BRAKKEN
OELEGEM



22 ste jaargang – nr 4 – oktober -december 2003

Verantw. Uitg; W. Van der Avert Berkenlaan 2 bus 3 – 2520 Ranst

V.Z.W. LEVENDE MOLENS EN V.Z.W. DE BRAKKEN organiseren

MOLENZONDAGEN in de stenen molen van Oelegem

iedere LAATSTE ZONDAG van MEI tot en met SEPTEMBER

Op initiatief van Luk Kegeleers, de molenaar, is de Oelegemse molen ook op de laatste zondagen van de overige maanden 's namiddags open indien de omstandigheden het toelaten.

Voor informatie, ook voor rondleidingen van groepen, bel: Luk Kegeleers tel. nr. 03/383.26.46 of Eric De Vos, tel. 03/383.28.17.

Het is ook mogelijk uw veevoeder te laten malen.

Reizen Molengalm

autocarfirma

Vraag ons programma
Gespecialiseerd in fietsreizen

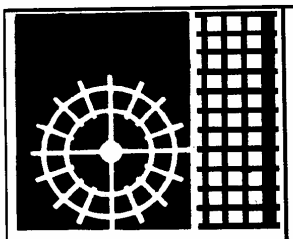
Maatwerk voor groepen

reisbureau

Voor al uw vakanties,
vlieg- trein- boottickets
persoonlijke service!



Oudstrijdersstraat 43, 2520 Oelegem. - T:03/383.02.28 - info@molengalm.be - www.molengalm.be



LEVENDE MOLENS

Maandblad van de v.z.w. Levende Molens
Verantwoordelijke uitgever: F. Brouwers, NS13-Straat 15, B- Ekeren tel/fax 03/542 06 21

Molenaarscursus – Tijdschrift

Drankendiscount
F. MARCELIS - VAN ROOY

KEERBAAN 46 - 2520 OELEGEM
TEL. (03) 353 95 57

ONTGOOCHELING OM AFBRAAK VAN 19^{DE} - EEUWSE HERENHUIS

(Walter Van der Avert)

Op de Schildesteenweg 13 in Oelegem staat, voorlopig nog, een mooi, oud herenhuis in een heerlijk grote tuin. De gemeente Ranst, die de woning huurde om de Oelegemse pastoor onderdak te geven, kreeg einde september haar opzeg. De eigenaar zou de bedoeling hebben hier twee blokken met appartementen te bouwen, één aan de Schildesteenweg en één aan het Schransken. Pastoor Ivo Morael, die er al 21 jaar woont, is er het hart van in en met hem nog een massa Oelegemners die heel hun leven die oude woning en tuin hebben ervaren als een vertrouwd herkenningspunt in hun dorpscentrum.

19de eeuws

Volgens kadastrale gegevens werd de herenwoning gebouwd in 1890 door Frans Verheyen - Van Hoof, bakker in Antwerpen. De tuin er rond geraakte in Oelegem en omgeving al vlug beroemd door de vreemde planten en bomen die er groeiden, vermoedelijk aangeplant op initiatief van de eerste eigenaar. Juist omwille van die beroemde modeltuin noemde de uitbater van de naburige herberg zijn instelling "In den Botanischen Hof". Hoewel wat verwilderd, bevat de tuin nu nog een weelde aan groen. Vooral de grote trompetbomen aan de Schildesteenweg maken een geweldige indruk.

In 1907 kon Jan Baptist Heylen, burgemeester en eigenaar van twee molens plus maalderij, de woning aankopen. Door erfenis ging de woonst in 1930 naar Vincent Goossens-Heylen, eigenaar van brouwerij Den Bol en later ook burgemeester. De eerste Oelegemse huisdokter, Jozef Van Bragt, kon er rond 1954 zijn praktijk starten. Later vond pastoor Frans Schelkens er onderdak. Zo bleef het gebouw meer dan een eeuw lang verbonden met de Oelegemse notabelen.

Sociale functie

Ondertussen stelde pastoor Ivo Morael huis en tuin open voor de gemeenschap. Regelmatig waren parochiale instellingen er welkom voor vergaderingen en contacten. De pastoor hield er zijn wekelijks spreekuurtje. De burens en bewoners uit heel het dorp mochten de tuin gebruiken als veilige doorgang van Schildesteenweg naar Schransken. Ze maakten er dan ook massaal gebruik van. De jeugd mocht er spelen en het plaatselijke Davidsfonds liet er rond pasen de klokken komen. Voor de nabijgelegen lagere scholen vormde het een ideale plaats om de kinderen te laten kennismaken met beukenootjes, kastanjes en andere planten of bomen.

Ontgoocheling

Nu moet je helemaal geen liefhebber van oude huizen zijn om de geplande afbraak te betreuren, want vele Oelegemners reageerden zwaar ontgoocheld. Dat lieten ze duidelijk horen op de voorbije parochiefeesten. Daarom verwittigde de heemkundige kring De Brakken van Oelegem half september de dienst Monumenten en Landschappen. Spijtig genoeg was het gebouw niet opgenomen in de reeks "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen" opgesteld rond 1980 door de dienst M&L. Omdat de visie op de bescherming van monumenten sindsdien is gewijzigd, wou een inspecteur toch ter plaatse de situatie komen bekijken. Die oordeelde echter dat het gebouw niet aan de normen voldeed voor een bescherming als monument. Het interieur bevat nog wel waardevolle

elementen, maar heeft in de loop van de jaren te veel originaliteit verloren. Volgens de inspecteur M&L zou het gemeentebestuur de enige instelling zijn die nog kon ingrijpen.

Navraag bij enkele leden van het gemeentebestuur deed echter de twijfel nog groeien. Zij beweren over weinig of geen middelen te beschikken om afbraak en nieuwbouw te verhinderen. Verder kregen gemeentebesturen de opdracht om nieuwbouw in het dorpscentrum te stimuleren en de open ruimte rond het dorp zo veel mogelijk te sparen.

Verkeersveiligheid

Voorals men die begaan zijn met de veiligheid van de schoolgaande jeugd zien echter problemen groeien met de komst van dertig of meer appartementen. De gemeentelijke lagere school ligt schuin over de geplande nieuwbouw aan de Schildesteenweg. De vrij basisschool Sint-Lucia staat op de hoek van het Schransken op amper honderd meter afstand. Als de ouders bij het begin of einde van de lessen hun kinderen brengen of ophalen is de situatie er nu al benard. Dat zal beslist nog toenemen als er in de onmiddellijke buurt nog veertig of vijftig auto's bijkomen. Gaan die allemaal een staanplaats vinden binnen de nieuwbouw? Gaan die overdag allemaal mooi hun auto binnen zetten? Welke verkeersdrukte valt er nog te verwachten met vrachtwagens bij de afbraak en bij de nieuwbouw? En kan er dan nog iets gered worden van de indrukwekkend mooie tuin?

In ieder geval beloofde het gemeentebestuur de zaak nauwlettend op te volgen want verkeersveiligheid voor de jeugd is te belangrijk.

Toch gaan er in Oelegem stemmen op om zich niet bij de gang van zaken neer te leggen, vooral om de verkeersveiligheid voor de kinderen te steunen. Zo denken de scholen aan een handtekeningactie. Een informatieavond over het probleem behoort ook tot de mogelijkheden. Natuurlijk zou er ook massaal gereageerd moeten worden op het openbaar onderzoek. Daar moeten gemeente en bestendige deputatie mee rekening houden. Een veilige doorgang tussen Schransken en Schildesteenweg is misschien het enige wat uit de brand kan gesleept worden. En daarmee zitten we weer op ons oud stokpaardje.



Als troost: nog een foto van Schildesteenweg 13, versierd voor 50 jaar priesterschap van pastoor Schellekens. Aan de zuidgevel bevond zich nog de serre (20 april 1980)

DE OELEGEMSE BUURTWEGEN: VAN KWAAD NAAR ERGER?

De problemen die de ouders van onze schooljeugd verwachten bij de geplande bouw van nieuwe appartementen aan Schildesteenweg en Schransken bewijzen het nog maar eens: ieder dorp heeft nood aan veilige, rustige buurt- en voetwegen waar autoverkeer onmogelijk is of erg beperkt wordt. Vroeger schreven we dat op dit punt de situatie in Oelegem beter is dan in Emblem, Broechem of Ranst. Toch moesten we de laatste maanden tot onze spijt vaststellen dat de toestand verergerd. Op een half jaar tijd kregen we daar vier voorbeelden van.

- a) In april van dit jaar konden we nog een gezellige fietstocht organiseren over Oelegemse buurt- en voetwegen. Nu zouden we die route al moeten aanpassen omdat er geen rechtstreekse verbinding meer is tussen de Muizenheuvel en de nieuwe verkaveling Lemberg. Vergeten bij het ontwerpen?
- b) Verder kwam enkele maanden geleden aan het licht dat bij de aanleg van de verkaveling Everhoek het behoud gepland was van een verbinding tussen de van Vrieselelaan en hoeve de Runtvoort. Een goed punt voor de plannenmakers dus. Maar een landbouwer uit de buurt besliste er anders over en ploegde het wegeltje toen vlug om. Er wist toch geen mens welke paadjes behouden zouden blijven of afgeschaft worden in heel die mammoetverkaveling! Tot begin dit jaar een bewoner op het einde van de straat aan de gemeente vroeg of hij enkele metertjes grond voor zijn woning kon bij aankopen. Dan was het lot van die buurtweg helemaal bezegeld. Gelukkig kon onze vereniging hiertegen nog tijdig bezwaar aantekenen. Wij hopen in ieder geval dat het gemeentebestuur haar eigendommen terug eist en het wegeltje weer wordt opengesteld.
- c) Ook de werken aan de boord van het Albertkanaal tonen het nut van de buurt- en voetwegen. We moesten enkele keren in onze ogen wrijven toen wij in de kranten lazen welke omleiding er voor de fietsers voorzien is vanaf het rondpunt aan de Runtvoortstraat naar Keerbrug. Met wat overdrijving mogen we stellen dat de fietsers bijna over Schilde worden gestuurd. Gewoon de Jozef Simonslaan volgen en dan het steile paadje naast de brug nemen, moet toch ook kunnen? Of is er tijdens die werkzaamheden helemaal geen plaats voor fietsers onder Keerbrug? Als er voor de auto's een doorgang wordt gemaakt van de Oudstrijdersstraat naar de Creyboschlaan, dan moet er voor de fietsers toch ook een andere oplossing mogelijk zijn.
- d) En als dan de schooljeugd en de buurtbewoners van Schildesteenweg 13 geen veilige doorgang naar het Schransken meer krijgen, dan kunnen we alleen maar bevestigen: Oelegem wordt rijk aan verkavelingen maar arm aan buurt- en voetwegen.

In de buurt van het Schuurblok wordt ook een verkaveling gepland. Omdat die streek haast volledig in de bouwzone ligt, valt er weinig tegen in te brengen. Spijtig is wel dat dan het ecologisch erg waardevol rietveldje zal verdwijnen. Mogen wij hier als troostprijs een speciale aandacht vragen voor de aanleg van buurt- en voetwegen? Waarschijnlijk was het afsluiten van de bestaande wegeltjes in de buurt al bedoeld als voorbereiding voor deze verkaveling.

Ondanks al het vorige willen wij positief eindigen. Jaren geleden moesten we het Jozef Simonspad omleggen voor een afgesloten voetweg tussen Knodbaan en Lankveld. Nu vreesden we dat bij de nieuwe bewegwijzering het einde van het wandelpad ook zou omgelegd worden via de V. Goossenslaan. We zagen hierin een stille wenk om het paadje tussen Kerkstraat 1 en 3 maar vlug af te schaffen? Dit wegeltje stond echter al in 1808 op de Atlas van Oelegem. Het kan dus tweehonderd jaar... of ouder zijn. Gelukkig bleef dit paadje behouden als slot van het traject... want het loopt juist naast de woning die vader Simons in 1909 liet bouwen.

Tot slot willen we iedereen feliciteren die meewerkte aan de nieuwe bewegwijzering van de vijf wandelpaden in Ranst. De paden zijn nu degelijk en duidelijk aangeduid. Spijtig genoeg lopen er overal knoeiers en zielenpoten rond die alles om zeep kunnen helpen.

MOLENNIEUWS

WERK AAN DE MOLEN

Iedereen die onze molen van dichtbij bekijkt, bemerkt dat de buitenkant er niet zo gezond uitziet. Ook de dienst voor Monumenten en Landschappen moet toegeven dat de kaleilaag ook bij andere gebouwen, vooral aan de regenkant, veel te vlug slijtage vertoont.

Op aandringen van onze vereniging en van het gemeentebestuur kwam op 23 september een specialist van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium stalen nemen van de kaleilaag en van de ondergrond. Uit een eerste onderzoek bleek dat het omhulsel zelf van behoorlijke kwaliteit was, maar dat bij het voegwerk te veel zand werd gebruikt. Onder invloed van de vochtigheid wordt dit zand naar buiten geduwd, iets wat dan op zijn beurt weer de kaleilaag beschadigt. Verder onderzoek moet uitwijzen wat de beste remedie voor restauratie kan zijn.

In de maand september beloofde een aannemer voor dakwerken dat hij de kap van de molen einde oktober onder handen ging nemen. Wij hopen dat dit gebeurd is bij het verschijnen van dit contactblad, want als we nog een winter op herstelling moeten wachten, zal dit trieste gevolgen hebben voor het houtwerk. Nu al vallen er rotte stukken van de kap naar beneden.

De rest kan (en moet) nog wel enkele maanden wachten, maar wie de wiken bekijkt, ziet de aftakeling verergeren.

Molenaar Luc Verachtert zorgde ondertussen voor een positieve inbreng. Naast de molen staat nu een infobord waar bezoekers niet kunnen naast zien: degelijk, robuust maar toch ook mooi... bijna een monument op zichzelf.

Het volgende werk waarvoor onze molenaars de handen uit de mouwen steken, is het vervangen van de buitentrap. De gemeentediensten leverden enkele maanden geleden een reeks arduinen drempels, waarvoor onze dank. Wij hopen vooral dat onze molenaars aan hun rug denken bij dit zware werk, want die stukken arduin wegen vele tientallen kilo's.

De terreinen naast de molen zijn gemeente-eigendom, dus openbaar. We kunnen er dus geen bezwaar tegen hebben dat kinderen, burens of toevallige voorbijgangers noten komen rapen. Ook andere fruit dat al aan de jonge boompjes groeit, is gemeenschapseigendom en mag dus geplukt worden. Wel hopen we dat dit volgende keer niet meer met het afscheuren van volledige takken gebeurt, zoals bij het krieckenboompje. Misschien kan de dader ons troosten met een potje krieckenjam.

ACTUALITEIT

KRIJGEN ZIEKE KASTANJEBOMEN OVER HET ALBERTKANAAL NOG EEN KANS?

Enkele verontruste Oelegemse inwoners belden ons enkele maanden geleden over het probleem van de zieke kastanjabomen. Zij begrepen zeker dat er problemen waren met de mysterieuze ziekte veroorzaakt door de 'mineermot', maar vonden met recht en reden dat het kappen van alle kastanjabomen in Ranst wel een erg drastische oplossing zou zijn. Ze maakten zich vooral zorgen om de toekomst van de indrukwekkend dreef naast de Broechemsteenweg over het Albertkanaal. Ook zij hadden vastgesteld dat die bomen, ondanks de ziekte, ieder jaar terug in het blad schieten. En dit jaar was het afsterven van de blaren ongeveer een maand later gestart dan vorige jaren. Verder merkten ze op dat dit probleem zich in heel het land stelde... en zelfs niet aan de landsgrenzen stopt. Daarom wilden zij het gemeentebestuur vragen om nog niet te radicaal op te treden en zeker de kastanjabomen langs de Broechemsteenweg nog een kans te geven. Zij vroegen ons hun actie te steunen, wat wij ondertussen ook deden.

Misschien las u het berichtje al in de laatste Ranst Actueel: het gemeentebestuur zal de zwaarste gevallen aanpakken maar verder nog even afwachten om te zien hoe de ziekte evolueert. Wij zijn dankbaar om dat uitstel, maar we beseffen ook dat bomen levende wezens zijn en dus ooit eens zullen sterven.

EVEN TERUGBLIKKEN

HET NIEUWE GEDENKBORD VOOR WO II:

EEN FINANCIËLE OPDOFFER VOOR ONZE HEEMKUNDIGE KRING

In vorig contactblad brachten wij het verhaal van het nieuwe gedenkbord voor WO II dat wij op 10 mei op onze kosten aan de kerk van Oelegem lieten aanbrengen met een officiële plechtigheid, gevolgd door receptie. We vertelden ook dat onze vereniging, vooral dan Willem Segers, alle voorbereidend onderzoek deed, de families van de oorlogsslachtoffers raadpleegde en afspraken maakte met de steenkapper. Verder nam onze heemkundige kring alle onkosten voor zijn rekening omdat het gemeentebestuur alleen een bord wou betalen met een algemene tekst, dus zonder namen van de slachtoffers.

Nu had Willem al enige ervaring met deze zaak omdat hij ook de drijvende kracht was achter het gedenkbord aan het fort van Oelegem. Toen betaalden wij daar iets meer dan 40.000 BEF voor. Uiteraard beseften wij dat het nieuwe bord zeker een stuk duurder zou uitvallen. Overal stijgen de prijzen en er moest heel wat meer tekst komen op dit nieuwe gedenkbord. Maar we schrokken toch toen wij de eindafrekening onder ogen kregen: 1.900 euro, zonder receptiekosten. Om dat terug in kas te krijgen, moeten onze medewerkers aan het Meulenmaal vele zondagen werken. Reken daarbij de financiële tegenslag van het laatste molenfeest waarbij zo goed als iedereen om halfvijf ging lopen door het geweldige onweer, plus de zware investering voor het nieuwe jaarboek... en je begrijpt dat wij bijna de bodem van onze kas zien.

Voor mensen die onze kring iets willen laten terugverdienen, hebben we twee vragen.

- a) Wil je ons een eurootje gunnen via het Meulenmaal, kom dan eens na 14 uur naar de molen. Nu komt iedereen 's middags op een hoopje, soms een serieuze hoop, en kunnen we na de middag met onze vingers draaien.
- b) Wil je ons iets gunnen door de aankoop van het nieuwe jaarboek... dan danken wij de mensen die dat al deden. De anderen vragen we volgend artikeltje nog te lezen en vlug gehoor te geven aan onze oproep.

ONS 26^{ste} JAARBOEK: RANSTSE VERSTERKINGEN

Forten Broechem en Oelegem – Schans Massenhoven

Door Willem Segers en Rudy van Nunen

Als militairen konden de auteurs beschikken over nooit eerder gepubliceerde bronnen.

Het boek telt 160 bladzijden en bevat meer dan 100 foto's, documenten en plannen waarvan vele nog nooit het daglicht zagen.

De prijs voor dit alles konden we tot 12 euro beperken, met lidgeld plus contactbladen voor onze leden inbegrepen (+2.50 euro verzendingskosten voor bestellingen buiten Ranst, Wommelgem en Wijnegem).

Wie in dit contactblad een overschrijvingsformulier vindt, heeft vermoedelijk ons nieuwe jaarboek en lidgeld nog niet betaald. Mogen wij dan vragen dit zo vlug mogelijk in orde te brengen?

Indien dat ondertussen wel gebeurde, verontschuldigen wij ons voor het misverstand.

Iedereen die het nieuwe jaarboek graag op een andere manier bestelt, kan dit ook doen met een telefoontje naar één van onze bestuursleden of met een briefje in hun brievenbus.



HEEMKUNDIGE SPROKKELS

22ste jaargang - nr.4 - oktober - december 2003

Joke Bungeneers, Kerkstraat 17, Oelegem (03 383 34 24)
Eric De Vos, Venusstraat 56, Oelegem (03 383 28 17)
Danny Huygens, Kerkstraat 17, Oelegem (03 383 34 24)
Luk Kegeleers, Kantonbaan 11, Oelegem (0479 505527)
Jan Nys, Muizenheuvel 24; Oelegem
Willem Segers, Lindedreef 74, 2980 Halle-Zoersel (03 383 18 09)
Walter Van der Avert, Berkenlaan 2/3, Ranst (03 475 94 26)
Luc Verachtert, Roggelaan 6, Ranst (03 475 16 48)
Johan Wouters, John Kennedylaan 7, Oelegem (03 383 22 76)

ACTIVITEITENKALENDER

SPECIALE ACTIVITEITEN

vrijdag 05 dec. : dia-avond over de Gallo-Romeinse opgravingen in Oelegem en de Antwerpse regio om 20 uur in de Stenen Molen. Vrije toegang. Verdere toelichting hieronder.

zondag 22 febr.: molen open met jaarmarkt.

zondag 18 apr. : erfgoeddag met als thema " 't Zit in de familie".

Natuurlijk willen wij hier ook het jubileumjaar "400 JAAR ONAFHANKELIJKE OELEGEMSE PAROCHIE" aankondigen dat officieel start op ZONDAG 18 JANUARI met een eucharistieviering en plechtige openingszitting. Een van de sprekers: ons bestuurslid Eric De Vos.

VASTE ACTIVITEITEN

MEULENMALEN met geleid molenbezoek en expo van oude foto's: telkens de tweede zondag van de maand (niet in juli en augustus) dus op 9 nov., 14 dec., 11 jan., 8 febr., 14 maart... vanaf 11 uur. Gewoonlijk is er veel plaats vrij in de molen na 14 uur.

Het meulenmaal van april zal uitzonderlijk een week later doorgaan, dus niet met Pasen 11 april, wel op zondag 18 april met de Erfgoeddag.

MOLENZONDAGEN: iedere laatste zondag van de maand vanaf 13 uur met geleid molenbezoek

KOMENDE ACTIVITEIT

vrijdag 5 december om 20uur: dia-avond (vrije toegang)

GALLO-ROMEINSE OPGRAVINGEN IN OELEGEM EN DE ANTWERPSE REGIO door AVRA-voorzitter Guido Cuyt

Begin 1977 konden wij de Antwerpse Vereniging voor Romeinse Archeologie naar Oelegem lokken met de plaatsnaam Steenbergen. Die naam had al op vele plaatsen tot interessante ontdekkingen geleid. De opgravingen situeerden zich vooral rond de huidige Le Roylaan en van Steenbergenlaan. Omdat de resultaten vrij belangrijk schenen en de site bedreigd werd door wegeaanleg voor de verkaveling Everhoek, nam de Nationale Dienst van de Opgravingen in 1978 de opgravingen over.

Er kwamen massa's scherven, gebruiksvoorwerpen en een tiental munten uit de Gallo-Romeinse periode boven. Belangrijkst echter waren de paalgaten van een zestiental gebouwen die op een nederzetting uit de tweede en derde eeuw na Christus wezen.

Veel aandacht ging toen naar een constructie die nog nooit binnen de grenzen van het Romeinse Rijk was gevonden. De opgravingen in Oelegem hadden daarmee een internationale primeur. De resultaten verschenen vanaf 1977 uitgebreid in de kranten en vanaf 1978, dus nu juist 25 jaar geleden, in wetenschappelijke tijdschriften zoals *Archaeologia Belgica* 206 en 228.

Het eerste deel van de avond zal vooral aan Oelegem worden gewijd. Omdat Guido Cuyt ook aan andere opgravingen meewerkte, vooral in Wijnegem, zal hij die in het tweede deel bespreken.